

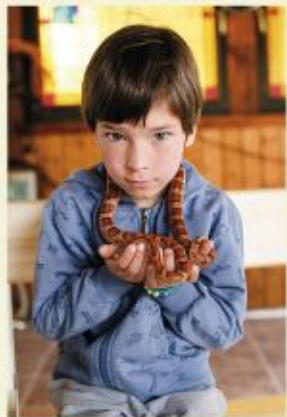
Kazalo

Bogata slovstvena folklor Kamnika in okolice	8	<i>Divji mož in huda muca</i>	98
Ščepec praktičnih napotkov	16	12 Velika planina	100
Zasnova vodnika	20	<i>Ima toliko do naju kot midva do njega</i>	104
<i>Kako so nastale Kamniške planine</i>	26	13 Sveti Primož	105
<i>Veronika s kamniškega Malega gradu</i>	28	<i>Kamniška ali Sleviška roža na Kamniškem vrhu</i>	110
I Mali in Stari grad	30	14 Ravne senožeti in Kamniški vrh	111
<i>Zakleti tolmun</i>	34	<i>Škratje v Kamniških planinah</i>	116
2 Iz Podgorja na Zaprice	37	15 Korošaški slapovi	118
<i>O fantu, ki je šel v pekel po cegele</i>	42	<i>O deklici, ki je lepo pela</i>	122
3 Tunjice	44	16 Krvavec	123
<i>Ajdovski deklici</i>	50	<i>Zaklad v Tubinjski dolini</i>	128
4 Komendska Dobrava	52	17 Sveti Miklavž na Gori	129
<i>Kamniško jezero</i>	58	<i>Motniški polž</i>	134
5 Nevlje	59	18 Motnik	136
<i>Z vsem zadovoljen</i>	64	<i>Vile na Menini planini</i>	142
6 Samotni mlin	66	19 Menina planina	144
<i>Al' bo treba al' ne bo treba?</i>	72	<i>Skopi graščak in njegova dobra bči</i>	148
7 Kamniška Bela in Orglice	73	20 Tabor in jama Škadavnica	149
<i>Gams z zlatimi parklji pri Zijavki</i>	76	<i>Od jare kače in steklenega polža</i>	152
8 Medvedja ali Mokriška jama	77	Zahvale	154
<i>Votlina z zlatom</i>	80	Opombe k zgodbam	158
9 Konec in Lepi kamen	81	Za nadaljnje raziskovanje	162
<i>Kako je Nande rešil berača</i>	86	Viri	162
10 Rokovnjaške luknje	87	Literatura	163
<i>Ajdovski most v Kamniški Bistrici</i>	90	Zemljevidi	164
11 Predaselj	91		

Vodeni izleti po Kamniških pravljčnih poteh

Na vodenih Kamniških pravljčnih poteh si vzamemo čas za reči, ki so vsakemu otroku najpomembnejše: pravljica, igra, malica! Naša druženja začnimo s pripovedovanjem ljudskih pravljic in povedk, doživljajskimi igrami na prostem, ustvarjalnimi delavnicami ali srečanji z zanimivimi domačini.

Al' bo treba al' ne bo treba?

Brtuc je bil divji lovec, drvar in skrivač – flehtar, ki se je skrival v Kamniški Beli in se tako izmikal vojaški obveznosti. Na najožjem delu doline je ob poti skalnata vzpetina, Brtucova griča. Tam je pogosto obedoval, v strmini nad Belo pa je imel dobro skrito skrivališče, svojo festungo. Sicer je bil doma iz Kroke in je pogrkoval. Ko so drvarji sekali tam blizu, se je z njimi dogovoril, da mu bodo dajali mahaje s klobukom znamenje, če bi se bližali orožniki. Zabaval jih je s svojim čudaštvom in radi so oponašali njegovo nenehno vprašanje: "Al' bo trreba al' ne bo trreba?" – pobegniti namreč, če bi se bližali orožniki. In tako so mu nekajkrat pomahali s klobukom in mož jo je jadrno ubral v nedostopne strmine, četudi o orožnikih ni bilo ne duha ne sluha.

Nekoč pa so orožniki le prišli. Drvarji so mu brž dali znamenje s klobukom. Brtuc pa se je spomnil njihovih potegavščin in preplašen se je začel spraševati: "Al' bo trreba al' ne bo trreba?", dokler ni bil naenkrat obkoljen od orožnikov. Tedaj je presenečen spoznal, da "bo trreba", in kakor bi treščilo vanj, se je pognal v goščavo in jo ucvril med drevjem. Ko so začeli orožniki streljati za njim, je bil že na varnem. Orožniki so odšli z dolgimi nosovi, drvarji pa so se dobro nasmejali. A od takrat naprej so Brtucu pomahali samo, če "je blo trreba".

flehtar,
flihtingar:
ubežnik, begunec (iz nem. der Flüchtling)

festunga:
trdnjava;
rokovnjaško skrito bivališče (iz nem. die Festung)

Kamniška Bela in Orglice

Brtucova dolina

Na kamniškem koncu so se rokovnjači najbolj razpasli na začetku 19. stoletja. Dolina Kamniške Bistrice je bila zaradi svoje takratne odročnosti njihovo idealno zatočišče (prvo cesto vanjo so zgradili šele v tridesetih letih 20. stoletja). Sprva so šli med rokovnjače pošteni kmečki fantje, da bi se izognili sluzenju dolgoletne vojaščine. Šele kasneje so se jim pridružili brezdelneži, potepuhi, tatovi, morilci in bivši zaporniki, zaradi katerih je rokovnjaštvo prišlo na slab glas.

A niso vsi postali razbojniki; nekateri so kljub samotarskemu življenju ter pomanjkanju ostali pošteni, tem so rekli skrivači – flehtarji. Tudi v Kamniški Bistrici se jih je precej skrivalo, preživljali pa so se tako, da so pomagali drvarjem pri sečnji. Vsak flehtar je imel svoje dobro skrito bivališče, trdnjavo oziroma festungo, ki je bila na težko dostopnem kraju. Brtuc iz naše zgodbe je imel svojo festungo v strmini nad Kamniško Belo, ki je stranska dolina Kamniške Bistrice. Ohranjen je tudi spomin na Sivega Jurja, ki je imel svojo festungo nad studencem ob cesti iz Stahovice v Kamniško Bistrico.

Kamniška Bela pa ni bila dobro skrivališče samo za Brtuca. Med drugo svetovno vojno je tod delovala partizanska bolnišnica; danes so vidni še nekateri ostanki.

07

Nadmorska višina: 782 m
Višina izhodišča: 574 m
Višinska razlika: 211 m

Vrsta izleta

Nezahtevna, delno označena pot.

Najprimernejši čas

V vseh letnih časih; pot do slapu je običajno tudi pozimi obiskana. V poletni vročini so mrzli tolmuni zelo osvežilni in zanimivi za igro. V sušnih obdobjih je vode lahko tako malo, da samo polzi preko skal.

Nevarnosti

Vedno, kadar smo v bližini vode, ki nezadržno vabi k igri, je priporočljivo imeti s seboj vsa rezervna oblačila, vključno z obutvijo! Tako nam morebitni čmok v vodo ne bo pokvaril izleta. Posebej pazljivi moramo biti pri dostopu tik pod slap, saj je v mokrem terenu zelo spolzek.

Dolžina izleta

Izhodišče–Orglice 1 h
Vrnitev 45–1 h
Skupaj 2–2,30 h

Po dolini teče kristalno čista Kamniška Bela, ki izvira pod Šraj peski, tvori slikovite tolmune ter se nato izlije v Kamniško Bistrico.

Številni balvani ter skale vabijo k preizkušanju spretnosti, zato previdnost tu ne bo odveč.

V njej so zdravili tudi ameriškega pilota, ki se je poškodoval med skokom s padalom iz sestreljenega bombnika na Mali planini.

Na koncu doline pa se skriva še nekaj, kar je vredno obiska – slap Orglice. Od vznožja pravzaprav vidimo

samo njegov spodnji del, kjer voda pada 31 metrov globoko. Nad njim je še nekaj manjših slapov, a niso dostopni.

Včasih se je za slap uporabljalo staro ime Orlišče. Domačini so to izgovarjali kot Worglše in iz tega so nastale Orglice. Zdaj se staro ime ne uporablja več, a ga je vredno omeniti, saj je spomin na čase, ko so v prepadnih stenah nad slapom še domovali orli. Teh ni več, kot ni več flehtarjev in partizanov, a ostal je v vseh letnih časih prijeten sprehod po samotni dolini.

IZHODIŠČE

Predbela. Iz Kamnika se peljemo proti Stahovici in Kamniški Bistrici. Od spodnje postaje gondolske žičnice za Veliko planino je še 1,7 km do mostu čez Kamniško Belo. Petdeset metrov severno od mostu je manjše parkirišče (12 km iz Kamnika). Tu je tudi izhodišče za Orglice, Presedljaj in Korošico.

OPIS

Sledimo markacijam za Korošico, ki nas vodijo v gozd in se kmalu spustijo proti vodi. Tam se steza priključi kolovozu; levo gremo ob vodi, ki kmalu izgine pod gruščem. Po približno 10 minutah hoje prečkamo suho strugo; kolovoz vodi mimo dveh manjših vzpetin na

vsaki strani – leva je Brtucova griča. Kolovozu sledimo skozi gozd vse do razpotja; pot proti Korošici zavije desno, mi pa nadaljujemo po levi stezi. Zelo pozorni moramo biti, da ugledamo zbledele oznake, ki se levo odcepijo za partizansko bolnišnico. Oglad nam ne bo

vzel več kot 15 minut, a začetek stezice je kar težko najti.

Sicer nadaljujemo mimo odcepa ob strugi navzgor. Kmalu v daljavi zaslišimo šumenje vode, po nekaj minutah hoje pa slap tudi ugledamo. Prav pod spodnji slap pridemo po stezici na desnem (orografskem) bregu, za kar bomo potrebovali malo plezalskih spretnosti. Vrnemo se po isti poti. Ob vrnitvi si lahko ogledamo tudi korita, ki jih je Bela izdolbla tik pred izlivom v Kamniško Bistrico. Ko markacije (pred izhodiščem) zapustijo kolovoz, jim ne sledimo, ampak nadaljujemo po kolovozu. Na desni kmalu zagledamo korita Bele. Nadaljujemo do asfaltirane ceste in potok prečkamo preko kamnitega mostu. Ta se pne 20 metrov nad sotesko in je postavljen na najožjem delu korit; tu so stene oddaljene druga od druge manj kot dva metra. Prav pod mostom je manjši, okoli 2 do 3 metre visok slap, ki ga z mostu ni videti. Od mostu imamo še par korakov do izhodišča.

Brtucovo gričo najdemo prav ob poti na Orglice. Ime je skala dobila po skrivaču Brtucu, ki je menda na njej pogosto obedoval.

Zdi se, da voda v slapu Orglice pada poševno. Tako je videti, ker teče po plitvem žlebu.

Zanimivosti v bližini

Korita Kamniške Bele pred izlivom v Bistrico
Izvir Kamniške Bistrice
Predaselj
Žičnica na Veliko planino

Dodatno branje

Kako je Nande rešil berača
Divji mož in huda muca
Škratje v Kamniških planinah
Votlina z zlatom
Ukletnik
Gams z zlatimi parklji pri Zijalki

Dolina Kamniške Bistrice s pravo gorsko reko, temnimi gozdovi, nenavadnimi skalami in balvani, osupljivimi zgodbami ter skrivnostnim izročilom o rokovnjačih je kraj, kamor se lahko vračamo v vseh letnih časih in življenjskih obdobjih, pa se ga ne bomo naveličali.

